

СФЕРА ПОЛІТИКИ

Права людини

ПРОБЛЕМА

Катування, жорстоке поводження і нелюдські умови тримання, на жаль, є типовими для багатьох місць несвободи в Україні – закладів, де кожен з нас може опинитися за рішенням або вказівкою адміністративного, судового чи іншого органу без права залишити їх за власної волі. Закритість цих закладів призвела до того, що суспільство практично не може вплинути і змінити ситуацію на краще. Зараз немає ефективної системи протидії катувань та іншого жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання в місцях несвободи України, яка складається з трьох напрямків це:

- Превенція катувань та жорстокого поводження;
- Ефективне документування та розслідування випадків катувань;
- Ефективна система захисту та реабілітації жертв катувань.

Тобто на даний момент немає національної політики з питань запобігання катуванням та жорстокому поводженню в Україні. Як наслідок, діяльність ряду суб'єктів (державних і недержавних), які працюють у цій сфері, є некоординованою і не має взаємопов'язаних цілей і керівних принципів.

Бучанська виправна колонія

Верховецький психоневрологічний інтернат

ЦІЛІ

Основна мета є підвищення спроможності громадянського суспільства ефективно боротися з жорстоким поводженням та домогтися ефективного функціонування системи протидії катуванням в місцях несвободи України.

Для цього:

Сприяти, щоб стандарти належного поводження були інтегровані в практику функціонування місць несвободи, як на національному рівні, так й на рівні громад.

Сприяти, щоб кожен випадок катування належним чином було задокументовано і ефективно розслідувався відповідно до стандартів.

Сприяти створенню умов, за яких жертва катувань має можливість отримати комплекс якісних послуг з реабілітації.

ЗАХОДИ ТА РЕСУРСИ

Зараз активно працює громадська організація «Україна без тортур», яка об'єднує громадських активістів (моніторів) які залучені до реалізації національного превентивного механізму має людський та експертний ресурс для вирішення зазначених проблем з використанням національного превентивного механізму та на рівні громад. Організація має зараз реєстр діючих моніторів НПМ (152 особи). 9 зареєстрованих відокремлених підрозділів у Дніпропетровській, Полтавській, Херсонській, Черкаській, Рівненській, Миколаївській, Харківській, Чернігівській та Івано-Франківській областях для організації внутрішньої комунікації між моніторами згідно розподілених кластерів та 6 ініціативних груп в містах. Керівники відокремлених підрозділів активно працюють в громадах, проводять інформаційно-просвітницькі заходи щодо стандартів належного поводження в місцях несвободи, беруть участь у роботі консультативно-дорадчих органів при місцевих державних адміністраціях, впроваджує практики та методології національного превентивного механізму. Є налагоджена співпраця з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини Людмилою Денісовою. Підписаний меморандум про співпрацю. Голова ГО «Україна без тортур» О. Р. Гатіятуллін входить у склад координаційної ради з питань реалізації національного превентивного механізму при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, який затверджено наказом Уповноваженого ВР України з прав людини № 29/02-18 від 12.07.2018 року.

<http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/npm/koordinacijna-rada/>

Організація має стратегічний план й ідея проекту є частиною стратегічного плану. Для своєї діяльності залучає кошти від МФ «Відродження», ICAP Єднання, БО «100% життя». Сайт Організації - notorture.org.ua.

Є засновником Громадської ініціативи "ZERO torture" - це відкрите добровільне об'єднання громадських організацій та окремих представників експертного співтовариства, що діють в інтересах суспільства і прав людини, консолідовані зусилля яких спрямовані на протидію тортурам в місцях несвободи. В ініціативу входять Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, Громадська організація «Експертний центр з прав людини», Освітній дім з прав людини в Чернігові, Українська гельсінська спілка з прав людини, Центр інформації про права людини.

В рамках ідеї проекту плануються наступні заходи:

- підтримувати і вдосконалювати роботу національного превентивного механізму в напрямку децентралізації (більше уваги для регіонів) і більш високу роль участі громадянського суспільства;
- впроваджувати практику та методологію здійснення моніторингових візитів до місць несвободи України на рівні громад;
- впроваджувати інформаційно-просвітницькі заходи серед персоналу місця несвободи щодо стандартів належного поводження з особами в місцях несвободи;
- проводити дослідження практики документування та розслідування фактів катувань та іншого жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання;
- готувати пропозиції щодо імплементації Стамбульського протоколу (посібника з питань ефективного розслідування і документування фактів катувань та іншого жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання) у нормативно-правові акти державних органів;

- провести дослідження системи, надання реабілітаційних послуг жертвам катувань в Україні;
- сформувати соціальний запит за допомогою адвокаційної та інформаційної кампаній;
- ініціювати створення міжвідомчої робочої групи з підготовки концепції створення системи реабілітаційних послуг жертвам катувань.

ПРОГНОЗИ

Впровадження ефективної системи протидії катувань та іншого жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання в місцях несвободи України суттєво знизить рівень цього ганебного явища, як катування в місцях несвободи України.

Державою буде визначено пріоритетним напрямом політика з запобігання катуванням та жорсткому поводженню в місцях несвободи України.

Зменшиться кількість позовів до України до Європейського суду з прав людини за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод «Заборона катування», як наслідок зменшиться кількість рішень, щодо відшкодування потерпілим й платники податків не будуть платити за помилки Держави.